

T A R İ H
VESİKALARI

Sayı : 15

Mayıs 1949

Cilt: III

TEŞRİFATÎ NAIM EFENDİ TARİHİ

[c. III. sayı : 14, sahife : 160 dan devam

geçilüb Ziroce nâm kasabasını tahrib ve bir mikdar esir ve hayvânât igtinam eyledikleri zikr ü beyân olunmuş vurûd iden tatarlara hil'atlar ilbas olundu

Hareket-i donanmâ-yi hümâyûn

Mukaddem tahrik ve ihrâc olunan donanmâ-yi hümâyûn muvâfik havâ ile yukarı çekdirilüb savb-i maksûda azîmet olunurken Bebek önlerinde iki kıt'a kebîr kalyonları sular sıkışdırub birinin yanında âvîhte olan lenger timuru (demiri) ikisini birden zahmnâk eylemiş iken himmet-i merdâne ile birisi der'akab ve birisi dahi çend rûz zarfında ta'mir ve iktiza iden mahalleri tecdid olunub yine seferinden kalmamak üzere yetiştirildi ve Akdenize tertib olunan on iki kıt'a sefâyin-i mîriyye üzerine Tersane Kethüdası Ahmed Paşa baş ve buğ (aynen) tâ'yin ve onlar dahî Kabataş pîşgâhına lenger-endâz olub levendatları henüz tekmlil olmadığından devşirme levend tedarüküne şurû' olundu

Tebdil-i Ser Sekbânân-i Dergâh-i Âli

Hâlâ Sekbanbaşı olan Yiğen Ağa egerçi zabt ü rabt hususlarında muktedir olub lâkin tamândan nâşi donanmâ-yi hümâyûna devşirme asker tedarükü maddesini kendüye me'kel addidüb rast geldiği eşhâsı kapuya gönderüb hâllerine göre akçaya kat' ve mâl-i küllî tahsiline cesaret ve kapu tarafından her çend terbiye olundukca o mâkule halât-dan tebrîe-i zimmet iderek inkâr ve yine amelinde ısrar eyledüğü zâhir ve âşikâr olmağla hâlâ Tekfurdağında Yeniçeri Ağası olan Kul Kethüdası sabık Çelebi Süleyman Ağadan her vechile hidmed ve sadakat me'mul olduğundan getürdilüb mâh-i ramazan-i şerifin altıncı günü Sekban başılık mesnedine is'ad ve sabıkı mumailiyh Soğucak ağalığıyla Deraliyyeden tard ü ib'ad kılındı Ve bu günlerde Anapa ve Soğucak caniblerine me'mur olan Battal Paşadan beş nefer dil gelüb birisi fiçyar yani zâbit olmağla istintak olunub vaz'-i zindan olundu.

Azl-i Serdâr-i Ekrem Yusuf Paşa ve nasb-i Hasan Paşa

Vezîr-i A'zam Yusuf Paşa destyâri-i sadakatkâran-i devlet ile Nemçe memleketine hucûm ve duhûl ve tabur cenginde cehd ü tâkatını masrûf ve mebzûl idüb Nemçelüyü tazyik ve cem'iyet-i menhûselerini tefrik itmişdi Ancak hulûl-i şita hasebiyle ve tavâif-i askeriyeye mizacları ma'lûm ve mazbût olmağla Tuna'nın karşı canibini muhafaza kasdiyle imrâr-i vakt ve it'âb-i asker itmeyüb mevcut olan palankalarını tahrib ve beri cânibe güzâr olunub sevâhil-i Tunaya istihkâm ve Belgrad cânibine dahi vesile-i takviyet olacak esbâb istihsaline sarf-i iktidar olunmak

lâzım iken Düstür- müşarünileyh kemâl-i gayret ve şecâatlerinden nâşi derdest olan mevâzii terk ve tahribe razı olmayub mücerred Mehadiye ve Nezartanın (زارت) muhafaza ve istihkâmına mübâşeret itdiklerinde askerî tâifesinin ise mevsim-i şita takarrübünde âdetleri üzere müteferrik ve herkes olduğu yerden kat'-i peyvend-i temekkün ve taalluk eylediklerinden düşme-i din fürce-yab olub Eflak misillü bir memleket-i kesir ül-cedvâyı bilâ-meşakkat nez'idüb Moskolü dahi Özü ve Bender kal'alarını ve Buğdan vilâyetini zabt eylediğinden vucüb-i azlini ba'zı kimesneler sevk eylediklerine binaen işbu ramazan-ı şerifin yedinci günü istirdâd-i mühr-i hümayûn için ordu-yi hümayûnda Çavuşbaşı olan Genç Osman Ağaya tebdil hasekisi ve Serasker Hasan Paşanın mukaddemâ subut-yâfte-i zuhûr olan bahadırılığı ve Mehadiye cenginde aks-endâz-i mir'ât-i şuhûd olan hüsn-i tedbir ve dilâverliği müstelzim-i tezâyüd-i kadr ü itibârı olmağla binâen alâ-zâlik müşarünileyh müntehâ-yi merâtib-i Devlet-i Aliyye olan câh-i vâlâ-yi sadâret ile tebcil ve umûr-i sipehsalârî dûş-i celâdet-pûş-i âsafânelerine tahmil olundu [1]

Zikr-i ihrâc-i mevâcib ve resm-i ziyâret-i Hırka-i şerife

Bu def'a iki yüz senesi lezezine [2] mahsûben verilecek bir kist mevâcibin ordû-yi hümayûndan icmali geç gelüb vakit mürûr itmekle ramazan-ı şerifin on beşinci salı günü âdeten divân-i hümayûn olub mevcûd olan bir kist mevâcibin tevzi ve taksimine ve öteden berü ramazan-ı şerifin on beşinci gününe mahsus olan Hırka-i şerife ziyareti ve baklava ihracı resimleri bir gün mukaddem icra olunmasına irâde-i mülûkâne taalluk itmekle mâh-i mezbûrun on dördüncü pazarertesi mutad üzere Cenâb-i şeyh ül-islâm sellemeh üs-selâm ve Kaimmakam-i âlî-makam ve Karadeniz muhafazasına me'mur silâhdar Mustafa Paşa ve sudûr-i kiram ve sair mutad olan ricâl-i Devlet-i Aliyye umûmen salât-i zuhrî Ayasofye-i kebirde ba'd el-edâ enderûn-i hümayûna azîmet ve ziyâret-i şerife ile iktisab-i feyz-i revhaniyet olunduktan sonra avdet ve baklava ihracı resmi dahi ber-taraf kılınub irtesi salı günü eyyâm-i sâirede olduğu gibi divân-i hümayûn olub pilav ve şorba yerine kanûn-i kadîm üzere ramazan divanları resmi olarak Yeniçeriyân neferâtıyçün sôğuş tabh itdirilüb ber-resm-i kadîm ihrâc-i mevâcib olundu.

[1] Ceydet Tarihi, IV, 306 — 310 da Yusuf Paşanın esasen azli için münasip vaktin gözetildiğinden, irtikâp ve irtığa ile dile geldiğinden, cariyeleri toplayıp eğlenmekte olduğundan bahs olunmaktadır.

[2] 33: 3 (Şevval), 15 (Zilka'de), 3 (Zilhicce) aylarına ve bu üç aylık devrede verilen mevâcibe denir.

Katl-i Livadyeli İspirdaki (?) Kocabaşı

Livadye nâm kaza reayâlarının kocabaşısı olub fukarâ-yi raiyete zulm ile emvâl-i azîme iddihar ve vaktiyle mes'ul olmamak için mal kuvvetiyle Moskolü bandırasıyla istinad idüb Devlet-i Aliyyenin eli beratlı düşmenlerinden olmağla gâh Asitanede gâh Livadyede ikamet ve Moskolüya casusluk iderek imrâr-i vakt iderdi Hüdâvendigâr-i merhum hazretleri vâkıf olmalarıyla mesfûr habse kaldırılıb emvâl ve eşyası cânib-i mîriden zabt olunmak üzere mübaşir ta'yin ve culûs-i humayûn vukuunda mahbus idi. Bu def'a emr-i padişâh-i kişver-gîr ile Bâb-i Humayûnda gerden-i hiyanetine havale-i seyf-i sultan ve kelle-i murdarı alûde-i hûn-i hizlân kılındı.

Ba'z'i havâdis-i Bahr-i sefid

Birkaç seneden berü Akdenizde nice fesad ve mel'anete cesâret ve haylice hasâret iden Malta korsanlarından Golermo (?) nâm kâfir-i bed-tıynet yanına beş on kit'a Camlıca ve Sulca tekneleri uydurub ve bir iki kit'a sâgîr kapak kaldırır Malta gemileriyle refakat ve Nemçe bayrakları ve Maltız bandıralarıyla geşt ü gûzar ve ba'zı tüccar ve ebnâ-yi sebile isâl-i mazarrat ü hasar iderlerdi Girid adası tüccarlarından ve an-asl sefâin-i mîriyye kapudanlarından Şeremet Mehmed kapudan nâm Hanyalı bir fedâyî civan pergendisine sabun yükledüb gelürken mesfûrlara tesadûf idüb ondan ziyade kâfir tekneleri hücum itmiş iken bir gün ahşamadek muharebe idüb tob danesiyle birini telef itdikden sonra selâmete çıktığı ma'lum olmağla Kapudan-i merkuma Bâb-i Asaffide hil'at ilbas olunub Bahr-i siyaha Kapudan Paşa maiyyetine irsâl olundu Hal böyle iken Akdeniz donanması bu kadar kûhpâre sefineler ile bir iş göremedikleri hayret-fezâ-yi erbâb-i gayretdir ve yevm-i mezbûrda Istirancadan dahi vâfir hayadid kelleleri gelmekle endâhte-i hâk-i hizlân kılındı

İrsâl-i evâmir-i aliyye be-sevâhil-i Bahr-i sefid

berâ-yi kahr ü tedmir-i kefere-i korsan

Akdenizde geşt ü gûzar iden derinti birkaç melânin itmedikleri hasaret kalmayub ve derece-i kudret ve mahiyetleri dahi cümleye ma'lûm ve eğer murad olursa yegân yegân her biri ele getürileceği cümle indinde meczum iken korsan keferesine tersanelünün bu derecelerde meydan virmelerinin sebep ü hikmeti Kapudan Paşâ-yi sabık zamanında keenne Akdenizde bir ferdin nâm ü kâm almalarına müşârünileyhin rizâsı olmadığından bir iş gören âdeme hasm-i cân olacağı mücarrebi-

mizdir deyü ahâli-i tersane lisanında câri olduğundan gayri eğer bir korsan teknesi alınsa taraf-i Devlet-i Aliyyeden dahi mal matlûb olunub mucib-i cévr ü eziyet ve belki bedenimizden cerîme virmek lâzım gelür deyü nice kıl ü kaâl-i bî-meâl istimâ' olunurdu Bu def'a padişâh-i âlempenâh efendimiz işbu zikr olunan mahzurât cümlesi ber-taraf olub her kim kefere ve korsan seffinesi alur ise cemî'-i emvâl ve eşyasiyle teknesi kendülerinin olacağından başka nice atayâ-yi cezîle-i şehriyariye nail olacağını beyan iderek evâmir-i aliyyet üş-şan neşrini ferman buyurmalarıyle ber siyak-i muharrer cümleye ve ümerâ-yi deryâya ve sevâhil ve cezâire (ve) iktiza idenlere hitâben müekkid fermanlar neşr ü tisyâr olundu

Ameden-i nâme-res-i Hâkim-i Buhara

Buhara hâkiminin başmusahibi ve i'timad üd-devlesinin damadı Muhammed Bedî' nâm kimesne hacc-i şerîfe âzim olub mu'tâdları üzere rikâb-i müstetâb-i hüsrevâneye bir kıt'a nâme getürmekle Bab-i Asaifiye getirilüb nâmesini bilâ-reşm teslim ve kendüye bir ferace sût giydirilüb ba'dehu birkaç kise akça ve kendüye ve refiklerine birer kat libâsla ikrâm olundu

Hareket ü azîmet-i donanmâ-yi humayûn

Büyükdere ve Sarıyar önlerinde rûzgâra müterakkib olan bil-cümle donanmâ-yi humayûn ve Kalgay Mehmed Giray sultan gemisi umûmen muvâfık havâ bulmalarıyle mâh-i ramazan ül-mübarekin on üçüncü günü savb-i maksûda bâdhan-küşâ-yi azîmet oldılar

İrsâl-i teşrifât-i şahâne be-cânib-i Serdâr-ı Ekrem

Serdâr-i hamiyet-şîâr cânibine taraf-i hüsrevânedan istiklâli havi ve iltifât-i şahaneyi muhtevi bir kıt'a mübârek hatt-ı humâyun-i ma'dilet-makrum ile serâsere dühte semmûr-i fâiz üs-surûr ve bir kabze seyfi sultanî gönderilmek lâzime-i şân-i saltanat olmağla Mirahûr-i evvel-i şehriyarî Ağa yediyle ordû-yi humayûna irsâl ve Mîr-i Alem-i hassa el-hac Mehmed Bey hizmet-i vekâletleriyle ibcâl kılındı

Zikr-i ba'z-ı ahvâl

Zikri sebkât iden Karadeniz donanması techîz olunub savb-i maksûda azîmet idinceyedek niçe hazîneler sarf olunub yüz elli kıt'a kebîr ve sağır Karadeniz teknelerine vefâ idecek asker tedârük oluncayadek

çekilen mihan ü meşşakkat hâric-i havsala-i kudret iken her ne hâl ise hitâma resîde olub lâkin Bahr-i sefidde gidecek sefinelere bir vechile asker tedarük olunmayub biz-zarur Sekbanbaşı ve Bostancıbaşı ve Tersane Kethudası ve zabitân-i sâire ve Üsküdar ustası ve Galata voyvodası ve kulluklar çorbacıları ve kul çukadarları bâ-emr-i âlî tedarüküne mübaşeret ve bir alay işe ve güce yaramaz ömründe silâh kullanmamış ve ceng görmemiş seele ve derd-mend makulesini tutub hâh ü na - hâh gemilere tahmil ve niçesi bu bahâne ile tecrîm ve aralıkda ehl ü iyâl sâhibi alîl ve muhtâcları ve ba'zan bâliğ ve nâ bâliğ ahdâs makulesini tutmalarıyle gemi zabitleri kabûl itmeyüb virilen ulûfeye değmez deyüb yol virirlerdi Bu sebebdan Akdeniz gemileri bir mâhdan ziyade Kabataş pîşgâhında imrâr-i vakt idüb Bahr-i sefidde reme-i hanâzîr-asâ geşt ü gûzar iden bir alay derinti keferem gemileri önlerini boş bulub nice mel'ânetler itdiler ve ondan başka belde-i dâr ül-emn-i padişâhîde böyle bir faide ve neticesi olmayub hâlet-i nâ-becâyı irtikâba bâis oldı Eđerçi eslâfda dahi tutma neferat tedârük olunmak âdet gibi olmuştur Lâkin bu vechile olmayub ancak kürekci makulesi tedarük olunub ve ba'zı yaramaz ve İstanbula sığmaz eşhâs ele girdikçe şehbâzım senin gibi yiğit sefer-i padişâhîde gerekdir diyerek gönderülüb iki taraftan iş görülmüş olurdu Yohsa bir donanmalık asker böyle tedarük olunmayub abese iştigaldir Abd-i fakîr zanniderim ki böyle yüz elli pare tekneyi boş ve tehi ve ceng ü harb bilmez ve derya hâlini anlamaz asker ile doldurmakdan ise mükemmel takım ve edevât ve levendâtle donadub düşmenin misli ile mukabelede ihtimam olunsa hem bu mertebenin nisfiyle donanub ve hem biavnillâhi teâlâ (بِسْمِ اللَّهِ تَعَالَى) biri beş kıt'a kâfir gemisine pâdaş olacaklarında iştibâh yokdur Yohsa bî-nazîr silâh ve edevât ile bir alay ceban ve sâye-perverleri yarar ve tûvânâ esblere süvar idüb cenge göndermekden bunun farkı nedir ki ol silâh ve esbin kendüye bir fâidesi olmadığından başka fennini bilmemekle belki sebep-i helâki olur Cenâb-i Rabb ül-izzetden mütemennâdır ki pâdişah-i kâr-âgâh ve sultân-ı encüm-sipâh hazretleri bu makule umûru kendüleri fi'le çıkârub yek-be-yek râbita ve nizâmlarına sarf-ı himmet-i şâhâne buyurmalarıyle inşâ'Allah ül-mevlâ sâye-i sâhib-kıranîlerinde hem düşmen-i dînden ahz-i sar ü intikam ve hem fukarâ ve zuafâ emn ü râhatle bekâm olalar

Zuhûr-i elçi-i cumhûr-i Leh ve ta'yin şüden-i mihmandar

Bu esnâda Leh cumhuru tarafından izhâr-ı hulûs-i dostâneyi hâvi ve bir nefer-i mu'teber orta elçilerinin ba'zı mühimme hususât ile Derliyye'ye gönderileceğini ve lâkin Moskolu ile beyinlerinde şıkkak hâdis

olduğundan gelecek elçileri Hotin ve Bender ve ol havâlilerden gelemediklerinden hudûd-i islâmiyyenin ne mahallinden gelmeleri münâsib ise istihbârı muhtevi tahrirâtı gelüb Deraliyyede bulunan beyzâdeleri tarafından arz olundukda elçi-i mûmâileyh Nemçe içinden Venedik körfezine inüb münâsib mahalden sefine ile togrı (doğru) Gördös iskelesine yanaşub ba'dehu Selânik câddesiyle berren getirilmesi re'y olunmağla Hâcegân-i dîvân-i hümayûndan Kâmil Mustafa Efendi Maliye Tezkireciliği vekâletiyile bekâm kılınb iktizâ iden yol ve ta'yinât emirleriyle elçi-i mûmâileyhe mihamdar ta'yin olundu.

Ameden-i haber-i vefât-i Sadr-ı sâbık Ali Paşa

Sadr-ı sâbık Şahin Ali Paşa İsmâil saraskerliğinden azl olunub vezareti ref' ve mâlî cânib-i mîriden zabt ve mütekaiden mahall-i menfâsına giderken Gelibolu'da fevt olduğu haberi vâsıl oldu.

İrsâl-i teşrifât-i hümayûn be-Vâli-i Bağdad-ı dâr üs-selâm berâ-yi nizâm-i Basra

Müntefik kabilesi şeyhi Sevbeti (سويحي) nâm şekavet-pişeyi hiyânet ve kabahat sebebiyle Bağdad Vâlisi Süleymân Paşa mukaddemâ gereği gibi te'dib ü azl ü tenkil idüb yerine Hamûd üs-Sâmîr (حمودالامر) ta'yin ve Basraya dahi otuz senelik bir emekdârını mütesellim nasb ve Hamûd üs-Sâmîr ile hüsn-i zindegânî itmelerini tavsiye ve telkin itmiş iken ol mütesellim-i nemek be-harâm tekrâr mezbûr Sevbeti ile ittifâk ve birbirini idlâl idüb sahte buyuruldu ve tahrirât ile tekrâr Sevbeti'yi nasb ve Hamûd üs-Sâmîri azl ve nehren ve berren Basra yollarını kat' ve donanmalar ihdâs eylemeleriyle fesâd-ı azîme cesâret itdikleri ve tavâif-i urbân dahi i'timâd idüb başlarına cem' oldukları müşârünileyhin ma'lûmu olıcak tekrâr kabusu halkı ve asâkir-i sâire ile ve Hamûd üs-Sâmîr ile maan üzerlerine varub berren ve nehren kahr ü tedmir ve cem'iyetlerin perişân ve tekrâr Hamûd üs-Sâmîr'i şeyh ül-meşâyih nasb ve mütesellimi tecdid eylediğini ve lâkin Basra kal'asının tâmir ve termîme muhtâc olduğunu müş'ir müşârünileyhin tahrirâtı gelüb nezd-i ferd-i hüsvânede karîn-i pesend ü tahsin olmağla dergâh-i âlî kapuçubaşlarından Abdi Bey yediyle serâsere kaplu samur kürk ve bir kabza seyf ve iktiza iden nevâzişâtı hâvi evâmîr-i aliyye ve tahrirât-i seniyye irsal ve kemâkân ol havalinin cem'i-i umûrî ve def' ü ref'-i mezalim hususları uhdesine ihâle ve tefvîz kılındı.

Edây-i salât-i îd-i şerîf ve icrâ-yı rûsûm-ı muâyede-i hümayûn

İd-i şerîf yevm-i mübareke-i hamîs olmak üzere iken rû'yetle sâbit olmağla (24. VI. 1789) çeharşenbih gicesi saat beşde iken bil-cümle vüzerâ-yi izâm ve ulemâ-yi al'âm ve ricâl i devlet ve erkân-ı saltanat sarây-ı sultânîye cem' olub mutâd üzere muayede-i hümayûn ve câmi-i Sultan Ahmed Handa edâ-yı salât-i îd-i şerîf merasimi icrâ buyuruldu.

Vukû-i tevcihât der rikâb-i hümayûn

İd-i şerîfin dördüncü (27. VI. 1789) sebt günü tevcihât olub yerlü yerinde ibka olunanlardan mâadâ Tevkif vekâleti Hakkı Mehmed Beye ve Defter Emâneti vekâleti Kapucubaşlık ile Küçük İbrahim Efendi damadı İbiş Ağaya Şair Emaneti Selânikli Memiş Efendiye Anadolu Muhâsebesi vekâleti Ahmed Vasîf Efendiye Suvâri Mukabelesi vekâleti Lala Mehmed Efendiye Haremeyn-i Şerifeyn Muhasebesi asaleten Berberbaşı-i esbak' Ali Efendiye Yeniçeri kitabeti vekâleti Ken'an Efendiye ve Cizye Muhasebeciliği asaleten Asitânedede ikamet şartiyle Şehriyar-i âlem Efendimizin peder-i cennet-mekânları çerağlarından olmağla Mustafa İzzet Bey Efendiye ve sairleri dahi müstahakkîne tevcih olunub Bab-i Âsafide hil'atlar ilbas olundu.

Vukû-i harîk der Zencirlikuyu

Şevval-i şerîfin yedinci (1. VII. 1789) günü Zencirlikuyu'da harîk olub lillâh il-hamd tiziyye (?) muntafi oldu

Nasb-i voyvâda-i Kıbrıs ve vekil-i Aydın ve ilbâs-i hil'at be-Arab Ağa

Padişâh-i âlem hazretleri şevval ül-mükerremîn haftasında (temmuz 1789) Kâğıdhaneye binış idüb sefer-i hümayûna azîmet üzere Kâğıdhanede haymenişin olub binbaşı neferatı emr-i hümayûn ile nazargâh-i padişâhîde cirid ve mızrak oynamalarıyla Arab Ağa nam binbaşıya ve neferâtına bî-had in'am ü ihsân buyurulub ve Bâb-i Asafide hil'at ilbas ve yine yevm-i mezbûrda hassa silâhşorlarından Paşa Zade Abdi Beğe Kapucubaşlık hil'ati ve yine hassa hasekilerinden sabikan İzmir voyvadası olan Hacı Osman Ağaya iki yüz dört senesi (ni) zabt itmek üzere Kıbrıs voyvadalığı tevcih ve hil'at ilbas olunub ve Aydın Kaimmekamlığı dahi bundan akdem sefer-i hümayûna me'mur iken hasb el-iktiza avdet itdirilen yine Aydınlı Kapucubaşı Cihanzâde Hüseyin Beğe tevcih ve hil'at ilbas olundu

Nefy-i Kaadi-i havâss-i refia be-mahrûsa-i Bursa

Şehriyâr-i Sikender-hadem Hazretleri daimâ istilâ-i havâdis-i eyyâm-dan hâli olmayub ibadullahın emn ü istirahatleriyçün bin-nefs kendileri tebdil-i câme ile belde-i İslâmbol'un derûn ve birûnun geşt ü güzâr buyurmalarıyla tebdilen Kâğıdhaneden güzârları esnâsı bir kefere kazâen suya gark olmağla kıbel-i şer'den keşf olunmak için Eyyüb Kadısı Hüsâm Zâde Efendi tarafından iki yüz gurus matlûb olunub sâhib-i mevta ile keşmekeşde iken keyfiyet-i hale tahsil-i vukuf ve der'akab Şeyh ül-islâm Efendi dâilerine te'dibini emr buyurmalarıyla bâ-işaret-i Şeyh ül-islâmî ferman-ı âli sâdir olub efendi-i mumaileyhi te'diben Burusaya nefy ü ib'ad ve yerine mukaddemâ vaktiyle zabt itmek üzere tevcih olunmuş olan İzzet Beğ nasb ü is'ad buyuruldu

Âmeden-i peyâm-i donanmâ-yı hümayûn

Donanmâ-yı hümayûnun selâmetle Sülüne (Sulina) ve Yılan adası pişgâhına lenger-endâz olub bir mikdar ikametden sonra muvâfık hava ile kalkub Özü ve Kılburun önlerine varub geşt ü güzâr itmeleriyle taraf-ı küffârdan aslâ baş gösterilmeyüb bir iki çalopeleri çıkub yine limana firar itmekle iyâzen billâh-i tealâ mukaddamâ sû-i tedbir olundığı gibi donanmayı sığlara çekmek fikr-i fasidinde oldukları ve ba'dehu (bir kelime okunamadı) limanına ve Kırım sularına toğrı (doğru) gitdikleri haberiyle Kalgay sultânın Anapa'ya varub Battal Paşa ile mülâkatları peyâmı vâsil oldu

Vürûd-i ahbâr-i meserret ez cânib-i Bosna

Bosna Vâlisi Arslan Paşadan ordû-yı hümayûna ve Deraliyye'ye tatarlar ve tahrirât gelüb serhad-nişîn gaziler birkaç toprak kal'alar alub beş altı yüz küffârı kılıcdan geçirüb ve ol mikdârını dahi giriftar-i kayd-i isar eyledikleri ifade olunmuş Tatara hil'at ilbas olundu

Nakl-i hümayûn be-sahil-sarây-i tersâne

Padişâh-i âlempenâh hazretleri şevval ül-mükerremi on yedinci(11. VII. 1789) günü Ayineli Kavak sâhil-sarây-i hümayûnuna nakl buyurdılar

Zuhûr-i harîk der kurb-i Ayazma

Mâh-i mezbûrun yigirmi ikinci gece saat dördü tecavüz idicik Ayazma kapısı kurbunda.... (bir kelime noksandır) çeşmesi nam mahalde

etmekçi furunundan ateş zuhûr idüb yemîn ü yesârını ihrak ederek tâ Ağa kapusu kurbünedek ve bir taraftan Sulu saraylar ittisâlinedek katî vâfir mahaller muhtarik olub tulû-i fecrden sonra gücle muntafi oldi

Tebdîl-i Ser-etibbâ-yi hâssa

Hassa Hâkîmbaşısı (Hekimbaşı olacak) Gevrek (كورك) zade Hasan Efendi Haleb üş-şebâ ile dâhil-i silk-i mevleviyyet olub bâlâda mezkûr nizâm-i cedîd şurûti üzere erbâb-ı menâsıbın bizzat kendüleri mansıplarına gitmeleri iktizâ idüb birkaç mah mürûrunda müşarünileyhin dahi bin-nefs azîmeti lâzım gelmekle yine etibbâ-yi sultânîden ve müderrisîn-i kiramdan her vechile şâyeste-i inâyet olan Sadık Efendi Hakîmbaşısı (Hekimbaşı olacak) nasb ü tâyin buyurılıb Bâb-i Âsafîde ve Enderûn-i hümayûnda mu'tad üzere kürk ilbâs ve selefi Hasan Efendi dahi cânib-i şehriyâriden karfîn-i iltifât olarak mâ-lezime-i râha iştigal gösterdiler

Zikr-i ba'zı vukuât

Mâh-i şevvâlin yigirmi birinci (15. VII. 1789) günü ordû-yi hümayûndan mirahûr-i evvel-i şehriyâri Mehmed Efendi gelüb Âsitâneye vâslı olub ve kapucibaşılardan Halebli zade Ahmed Ağaya Bağdad kapukethudalığına ilbâs-i hil'at olundu ve göç-i hümayûn vukuunun dördüncü hamîs günü mutâd üzere rikâb-i kamer-tâb-i hüsrevâneye tehniye ve tebrik lâzım gelmekle yevm-i mezbûrda Kâğıdhâneye biniş-i hümayûn fermân buyurılıb mahall-i mezbûrde resm-i rikâb-i şahâne icrâ ve eser-i ihtirâ-i sultân-i âlem olan topların ve sâirin atıldığı temâşâ ve tab'-i nekkad-i şâh-i sâhib-intibâha hezâr hezâr tahsin ü duâ olundu

Bed'-i elçiyân-i düvel-i nasârâ be-tebrik-i cülûs-i hümayûn ve ahz-i nâme-hâ

Galata'da mukim düvel-i nasârâ elçilerinin mu'tad üzere tebrik-i cülûs-i hümayûn için birer kerre Bâb-ı Âsafîye gelüb hem tebrik-i cülûs-i hümayûn idüb ve hem i'lân-i cülûs-i hümayûnu müş'ir virilecek nâme-hâ-yi hümayûnu almaları resm-i kadîm olmağla mâh-i mezbûrun yigirmi birinci (15. VII. 1789) isneyen günü evvelâ Firance elçisi gelüb tebrik-i cülûs-i padişahîyi ba'd et-takrir âmâde kılınan nâme-i hümayûn-i şevket-makrûn resm-i teşrifât üzere hezâr ta'zim ü iclâl ile elçi-i mumâileyhe teslim olunub hitâminadek haftade ikisi gelmek üzere tertib olundu Egerçi selefde nâme-i hümayûn teslimi için başka birer defa kapuya getürülme mu'tad olub lâkin hüdâvendigâr-i merhum cülûslarında dahi ordû-yi hümayûnunun taşrada bulunub umûrun kesreti vakitlerine tesadûf itmekle

te'hîr-i masâliha bâdi olmamak için izn-i hümâyûn ile iki resm bir def'a da icrâ olunmağla bu def'a dahi rikâb-ı kamer-tâb-ı hüsrevâneye arz olunub yine ol vechile râbitası verildi

Âmeden-i nâme-i cedîd ez cânib-i Kırâl-ı Purusya

Zikr olunduğu üzere elçilere virilecek nâmeler virilüb her biri devletleri tarafına gönderüb ba'dehu tebriknameleriyle hedâyaları gelmek iktizâ iderken Purusya kırâl bu esnâda cülûs-i hümâyûn vukuunu ve Padişâh-i kahraman-nihâd hazretlerinin âlât ü edevât-i harb ü sitfe dâir ba'zı sanây-i seferiyye icâd buyurdıklarını ve âsâr-i şecâat ve metânetlerini istimâ' idicek kemâl-i şevk ü garâmından nâme-i hümâyûn vurûdunadek tahammül idemeyüb hemen istimâ' itdiği gibi tebrik-i cülûs-i meymenet - me'nusu ve bâis-i te'sis-i mebâni-i dosti ve müvalâtı hâvi nâme ve hediye gönderdiğini Galata'da mukim elçisi Bâb-ı Âsaftıye bâ-takrir ifade (cümle noksan kalmıştır)

Ahvâl-i Şerif Abdullah Şerif-i Mekke-i Mükerrerme-i esbak

Sabika ber-takrib mesned-i şerâfete kuûd idüb hüsn-i zindegânıye muvâffak olmadığından cümle ittifâkiyle azl olmağla Devlet-i Aliyyeye gelüb cânib-i mîrîden kifâyet mikdârı mâhiye ta'yin olunmuş iken bulunduğu mahalde bir vechile ülfet ve müâşeret idemediğinden gâh Mısır ve gâh Edirne ve gâh Bursa ve Aydın ve Agriböz ve sair yerlere gönderilüb vardığı mahallin ahâlisi dâd ü feryâdi âsumâna çıkarub cevri ü ezâsından şikâyet iderek yine âhur ül-emr Üsküdar'da ikameti münâsib görüldüğünden cevri çekilürdi Lâkin müşâranileyh hâlet-i cezbeye müstağrak olub elbette ben Hicaz'a giderim seblimi tahliye idin deyü ahâli-i mahalleyi birbirine katub alât ve silâh ile nâsin üzerine hücum itdiğini Üsküdar ustası haber vermiş idi Bu def'a câriye ve evlâdiyle Gekbuze'ye (Gebze) doğru bağıteten firâr itdiği ihbar olunmağla âdem tâ'yin ve meks itirilüb cezîre-i Limnide ikamet itmek üzere emri yazılıb bir sefîneye mevzûan irsâl olundu

Tebdîl-i vekil-i ser-topciyân-i dergâh-i âlî

Topçibaşı vekili umûr-i lâzimesini idârede âciz olmağın vekâlet-i mezbûr erbâb-ı istihkakdan Kefeli Zade Abdullah Ağaya tevcih ve hil'at ilbas olundu

Afv ü itlâk-i Mahmûd Paşa be-şart-i itâat ve istikamet

Niçe sinîn ü ezmândan beru ba'zı esbâb ve avârizât hasebiyle Devlet-i Aliyye'ye sûret-i isyân gösterüb hakkında birkaç def'a i'dâmiyçün

fermân-i celîl üş-şân sudûr itmiş iken gâh cereyân iden cürm ü isyânını i'tirâf ve istirhâm itmekle ıtlâk ve gâh memûr-i kahr ü istisali olan vüzerânın adem-i ittihâdları sebebiyle derece-i i'dâmına bir ramak kalmış iken yine rehâ ve necât bulan İskenderiyeli Mahmûd Paşanın vakâyi-i gûzeşteşi tafsilî mahallerinde zikr ü beyân olunduğı üzere havâdis-i garîbeden ma'dûd bir keyfiyet olub bu def'a âsâr-i bereket-i culûs-i mey-menet-me'nus-i hümâyûndan olmak üzere mumaileyh Mahmûd Paşa kurenâ-yi saltanatdan kethüdâ-yi bevabın-i şehriyârî Şemsüddin Beğın bil-vasıta zeyl-i şefâatine ilticâ idüb fimaba'd hidemât-ı nâfia-i din ü devletde kaaim ve pâ-bercâ ve memâlik-i Bosna ser-haddâtını keyd ü gezend-i adâ-yı dinden muhâfaza itmek üzere taleb-i rütbe-i vezâret itmeğın etvâr ü girdârı dâvasına mutabık ise ba'd el-ımtihân kaamet-i istihâl ve liyakatı ferve-i sammûr-i vezâretle tezyin ve Bosna vilâyetlerinde muhâfazası ehem olan mahalle i'zâm kılınmak için mîr-i müşârünileyhe ruhsat virilüb İskenderiye ve Bosna taraflarına me'mur kılındı [1]

Tebdîl-i Şeyh ül-islâm Efendi ve Kaimmekam Paşa

Tanzîm-i umûr-i seferiyyede müceddeden sarf-i himmet ve bezli miknet ü kudret olunmak için müşârünileyhimânın tabdillerine irâde-i aliyye-i şâhâne taalluk itmeğın mâh-i zilka'denin yigirmi yedinci (19. VIII. 1789) günü tersane sarayına resm-i rikâb-i hümâyûn sipariş ve karîha-i sabîha-i şâhânedan olmak üzere Şeyh ül-islâm-i esbak Es'ad Efendi zâde Mehmed Şerif Efendi hazretleriyle Boğaz muhafazasına memur Beykoz'da mukim İsmetlü Beyhan sultan aliyyet üş-şân hazretlerinin zevci ekremleri Silâhdar Mustafa Paşa hazarâtı da'vet olunub ma'an huzûr-i lâmi ün-nûr-i şâhâneye dâhil ve makamlarına mahsus olan ferve-i sammûr-i fâiz üş-surûr ile ser-menzil-i merâma vâsil oldılar

Kabza-sitâden-i padişâh-i heft-ıklîm

Pâdişâh-i heft-ıklîm hazretleri mahzâ erbâb-i seyf ü şecâatı esbâb-ı gazâ ve cihâddan olan âlât va edevât-ı harbiyye isti'mâline teşvik u iğrâ için pâdişâhân-i selef meslekine rağbet birle mâh-i zilhiccenin beşinci (27. VIII. 1789) günü mukaddemâ tâmir ve ihyâ buyurdıkları Ok meydanında vâki tekye-i kemankeşâna binîş tarîkiyle sâye-endâz-i şevket ü iclâl ve resm-i kabza-sitâdân-i şâhânayi bin-nefs edâ birle şeyh-i hânîkah-i kemankeşânı vâsıl-ı ser-menzil-i âmâl buyurub yevm-i mazbûrda mazhar-ı bîrr ü ihsân-ı pâdişâh-i cihân olan bâ-y ü gedâsını şast-i kemân-ı derûnlarından gûşâd bulan tîr-i duâ-yi bî-riyâleri isâbet-i hedef-i icâbet kılındı

(Sona var)

[1] Cevdet Tarihi, c. V, s. 20